בעל שם טוב על התורה — ויגש

ויגש אליו יהודה וגו'. שמעתי ממורי פירוש הפסוק ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני וגו', דאיתא בברכות (דל"א ע"א) לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואחר כך יתפלל וכו', ובמס' ע"ז (ד"ז ע"ב) איכא דסבירא ליה איפכא, וביאר, דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, דכתב הרמב"ן כי כח הפועל בנפעל, ובריאת העולם כולו כהדין קומצא דלבושיה מיניה וביה (מדרש רבתי בראשית פפ"א סי' ה') ובכל מיני צער יש שם ניצוץ הקדוש ממנו יתברך שמו אלא שהוא בתוך כמה לבושים, וזהו ענין (אסתר ב':ט') שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך וכאשר יתן לב להבין שגם כאן הוא יתברך שמו אתו עמו, אז הוסר ונתגלה הלבוש ונתבטל הצער: וזהו שאמר יסדר שבחו, שזהו שבחו שמלא כל הארץ כבודו, ובכל צרתם לו צר (ישעיהו ס"ג:ט') אז לא צער, ויתפלל, כי ממילא יתבטל הצרה אחר שיודע לסדר שבחו בענין הנ"ל (בסוד תכין לבם תקשיב אזניך (תהילים י':י"ז) ששמעתי ממורי גם כן עיין במקום אחר מזה) ומר סבירא ליה יתפלל תחלה, והוא על ידי שמאמין שהשם יתברך שם הוא גם כן, ואז יוכל לסדר שבחו ודפח"ח.

ובזה יובן ויגש אליו יהודה הודאה ושבח לו יתברך שמו, ויאמר בי אדוני, כי כל צער הוא בתוך שם זה, וכאשר יגיש אליו הודאה ושבח כנ"ל נתבטל הצער, ודפח"ח:(תוי"י ר"פ ויחי)

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני וגו'. ראיתי בשם הריב"ש זלה"ה דיש לדקדק, דהגשה היינו שניגש לדבר קשות ולפי זה מיותרין תיבת בי ותיבת נא שהם לשון בקשה, גם ואל יחר אפך מיותר תיבת אל דאדרבה ראוי לומר ויחר אפך ואיני חושש, גם כ של כפרעה מיותר, שהיה ראוי לומר כי כמוך פרעה, דהיינו שפרעה הוא איש כמוך שגוזר ואינו מקיים, אבל כל האותיות היתירים הללו [בי נא אל כ] הם ר"ת של פסוק במה יזכה נער את ארחו לשמור כדבריך, שהוא בגימטריא שם ס"ג ב"ן שהוא התיקון לכעס, כי מלת את הוא טפלה ונטפלת לפניו ולאחריו, והוא ענין נפלא:(ישמח משה פ' ויגש)

אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך וגו'. שמעתי מן אדוני אבי זקני זללה"ה על פסוק אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה, כי אנכי שהוא השכינה הוא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה וכדאיתא בזוהר הקדוש משל אחד יורד לבור צריך ליקח לעצמו סולם כדי שיוכל לחזור ולעלות, וזהו אנכי שהוא השכינה, ארד עמך מצרימה, ואנכי אעלך, היינו על ידי השכינה תוכל לעלות, גם עלה, היינו שיהיה עלייתך טפל נגד מה שתעלה כמה וכמה נשמות העשוקים:(דמ"א מקץ ד"ה א"י והנה)

ויאמרו אליו לא נכחד מאדוני כי אם תם הכסף וגו' מה שיש בכתוב זה רמז לכסיפה וחשק בעשיית התורה והמצוות מבואר לקמן במאמרים לר"ה ויו"כ אות כ"ה ע"ש:.

סליק פרשת ויגש בס"ד